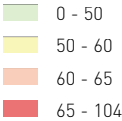
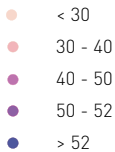

Legenda

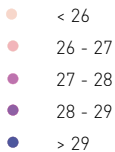
A. Geluidsbelasting cumulatief (L_{den} [dB(A)])

B. Jaargemiddelde stikstofdioxide (NO_2) concentratie bij rijkswegen ($\mu g / m^3$)

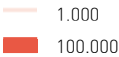
C. Jaargemiddelde fijnstof (PM10) concentraties bij rijkswegen in ($\mu g / m^3$)

D. Bestemmingen vanaf Groningen Airport Eelde

 Vliegvelden

Aantal passagiers (aankomst en vertrek)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;
Infrastructuur: © TDK, Emmen;
Geluid: © MNP;
NO2: Rijkswaterstaat/DWW, 2004

Milieuaspecten

Deze kaart laat milieuaspecten zien die van invloed zijn op ruimtelijke ontwikkelingen.

A. Geluidsbelasting (cumulatief)

Op deze kaart is voor het jaar 2003 de cumulatieve geluidsbelasting weergegeven. De berekeningen zijn uitgevoerd in de nieuwe dosismaat voor geluid L_{den} ('Level day-evening-night') in dB(A). De voorkeursgrenswaarde (voor wegverkeer) ligt op 50 dB(A). Op de kaart is de belangrijkste infrastructuur zichtbaar, waaronder de snelwegen, N-wegen en het vliegveld Groningen Airport Eelde.

B. Luchtkwaliteit: stikstofdioxide (NO_2)

De kaart toont de jaargemiddelde stikstofdioxideconcentratie (NO_2) bij autosnelwegen in 2004. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties, berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor NO_2 geldt in 2010 een grenswaarde van 40 $\mu g / m^3$. Ook hier zijn duidelijk de A28 en A7 zichtbaar en met name het punt waar deze 2 wegen samenkomen.

C. Luchtkwaliteit: fijnstof (PM10)

Deze kaart geeft voor het jaar 2004 de jaargemiddelde concentraties fijnstof (PM 10) weer langs de autosnelwegen. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties zoals berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor PM10 geldt in 2005 een grenswaarde van 40 $\mu g / m^3$ voor de jaargemiddelde concentratie. Naast de jaargemiddelde norm is er ook een daggemiddelde norm van 50 $\mu g / m^3$ welke maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden. De grootste concentraties doen zich voor rond de stad Groningen en de A28. Ook de N33 en de N34 zijn duidelijk zichtbaar.

D. Bestemmingen Groningen Airport Eelde

Op deze kaart zijn de bestemmingen opgenomen.

Per september 2006 is er een rechtstreekse verbinding tussen Groningen-Aberdeen en Groningen-Stavanger.

Stavanger is het Noorse centrum voor de olie-industrie. De nieuwe lijndienst zal dan ook met name zakelijke passagiers uit de olie-industrie vervoeren en vormt hiermee een aanvulling op de lijndienst Groningen-Aberdeen. In het kader van de olie- en gaswinning op de Noordzee

gaan de regio's Groningen (Noord-Nederland), Aberdeen en Stavanger steeds meer samenwerken.

Met deze nieuwe verbinding wordt de driehoek Groningen-Stavanger-Aberdeen omsloten. Met name voor onze Energy Valley is dit van groot belang. Ook voor het toerisme is Stavanger een interessante bestemming. Zo is Stavanger uitgeroepen tot één van de culturele hoofdsteden van 2008.

Marktonderzoek heeft uitgewezen dat er een potentie voor 16.000 passagiers per jaar voor de verbinding Groningen – Stavanger bestaat.

Winsum

Delfzijl

Zuidhorn

GRONINGEN

Hogeveen

Winschoten

Veendam

Assen

Stadskanaal

Legenda

Landschapstypologie

- Diepe zee
- Grote meren
- Overige meren, plassen en wateren
- Vliegveld
- Schiphol
- Park, groenzone
- Park
- Bebouwd recreatief gebied
- Glastuinbouw
- Volkstuinen
- Boomkwekerijen
- Aaneengesloten bebouwing
- Historisch centrum (- 1869)
- Oude stadswijken (1869 - 1930)
- Stadswijken jaren '30 - '70
- Bebouwing in bos
- Industrie
- Industrie, haven terrein
- Kantoren
- Bos
- Weiland, droog
- Weiland
- Weiland, nat
- Akkerland, droog
- Akkerland
- Akkerland, nat
- Bollenvelden
- Strand, zandverstuivingen
- Duinen
- Heide
- Uiterwaarden
- Drasland, rietland
- Weiland (buitenland)

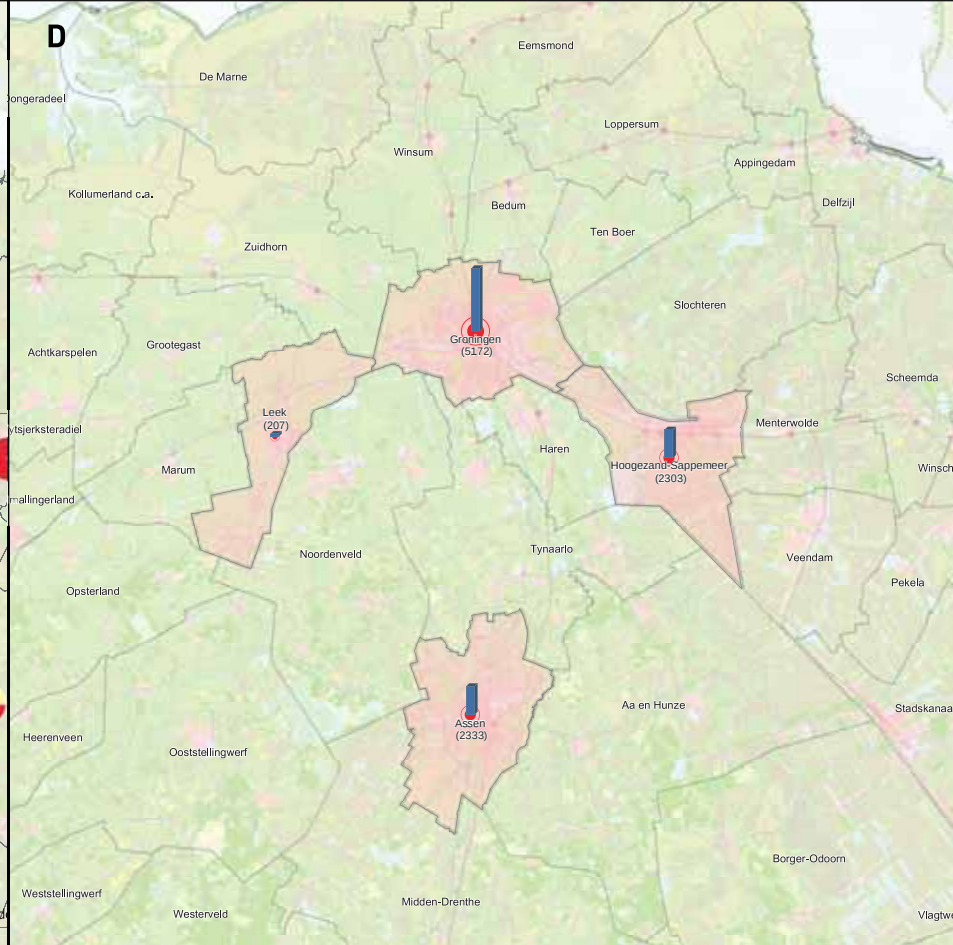
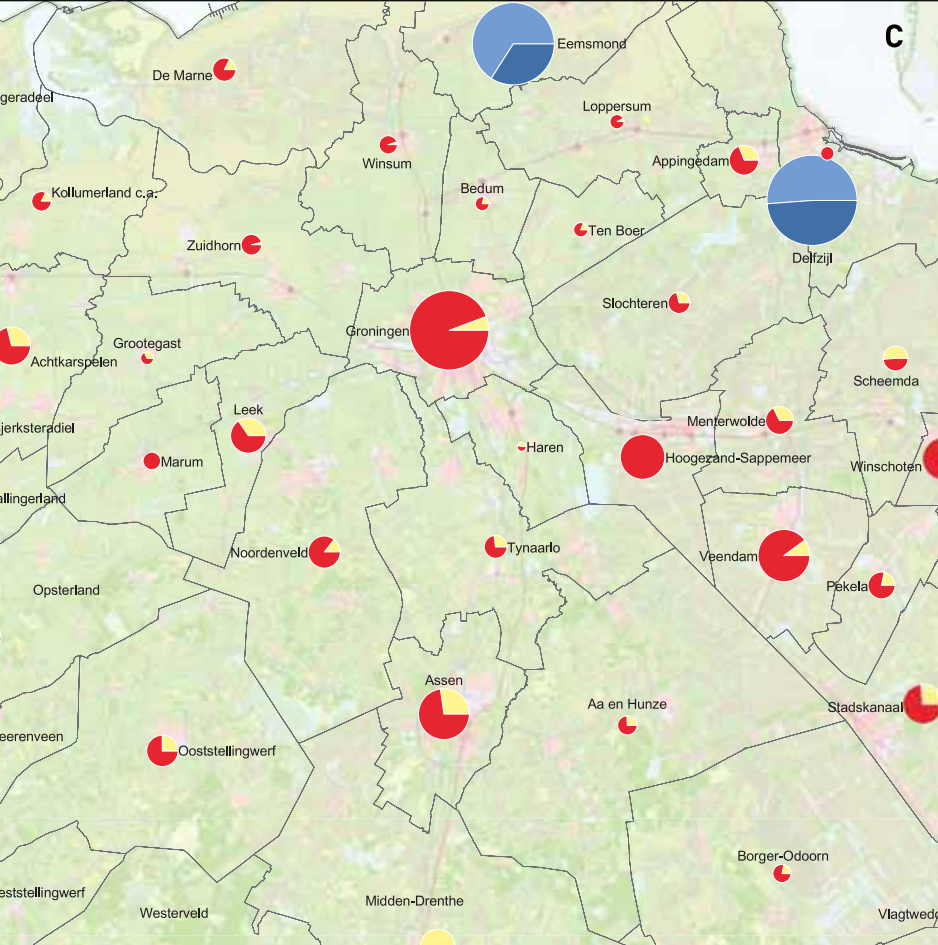
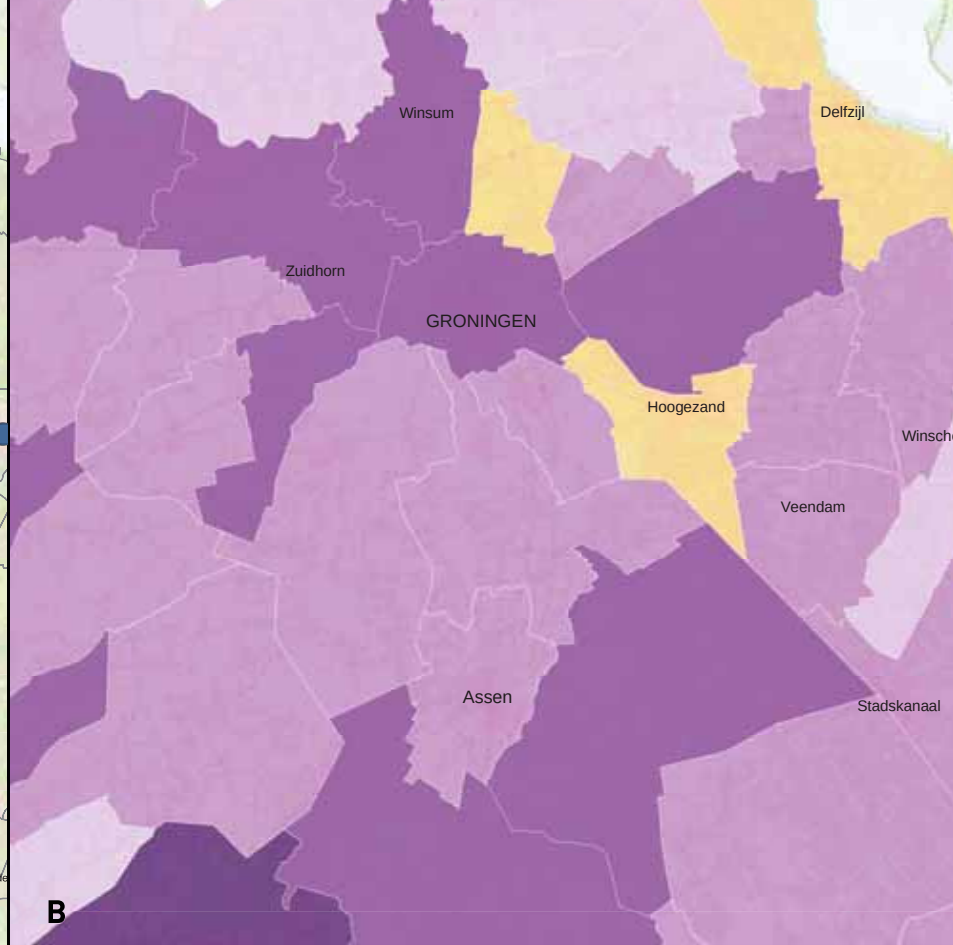
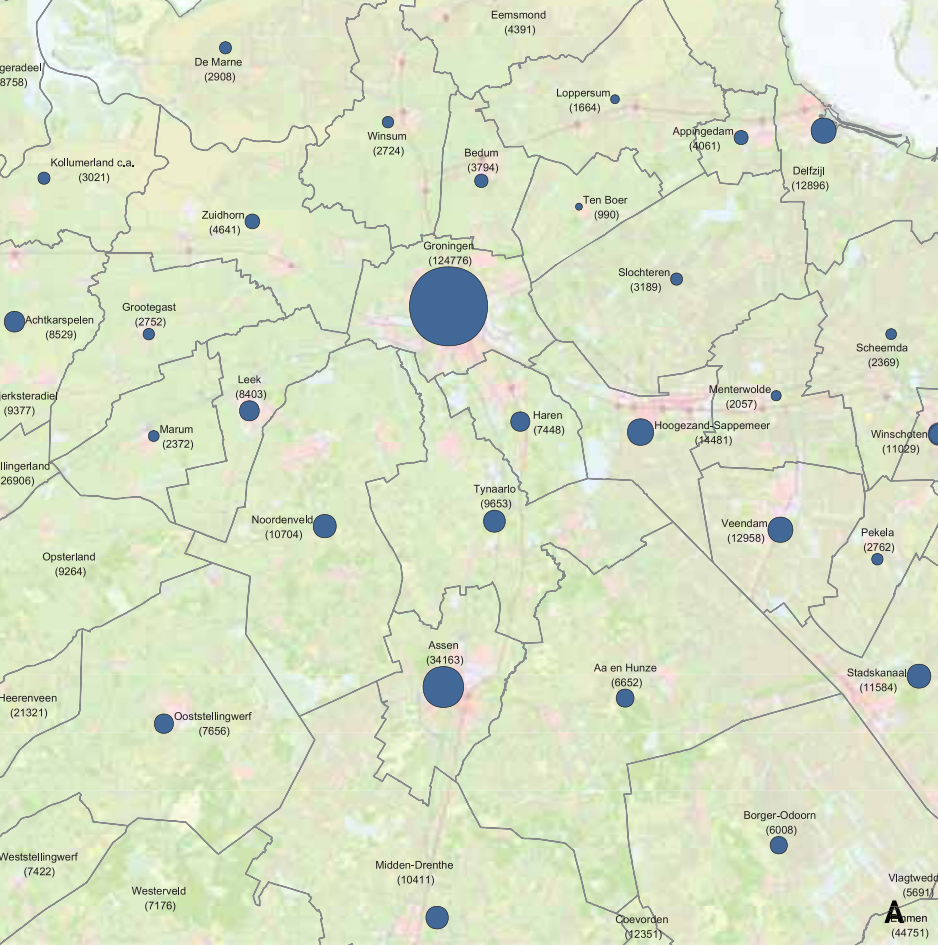
Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR

4.2.4 Occupatie

Landschapstypologie (Witsenkaart)

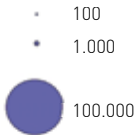
Met deze kaart, vernoemd naar de voormalige directeur-generaal Ruimtelijke Ordening, mr. J. Witsen, is getracht om naast de topografie ook de typologie van het landschap in beeld te brengen. Landschapsbepalende elementen en eigenschappen, zoals de niet op topografische kaarten voorkomende watertrappen en woonmilieutypen, zijn daartoe in de legenda opgenomen.

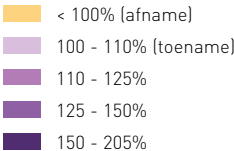

Legenda

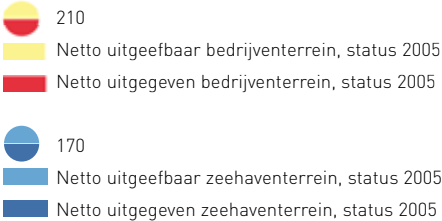
A. Werkgelegenheid per gemeente 2004 in
aantal arbeidsplaatsen

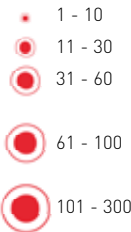
B. Ontwikkeling werkgelegenheid per gemeente
1996 - 2004

C. Bedrijventerreinen per gemeente 2004 in ha

D. Aantal buitenlandse bedrijven

Aantal werknemers

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM DGR;
Arbeitsplaatsen: LISA, 2004;
Groeï arbeidsplaatsen: LISA 1996-2004;
Bedrijventerreinen: IRIS, 2004, © VROM-DGR;
Internationale bedrijven: © STEC

Werken

De kaart 'werken' geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema werken aan.

A. Werkgelegenheid per gemeente

Op deze kaart is per gemeente de omvang van de werkgelegenheid in 2004 in arbeidsplaatsen weergegeven. De omvang is bepaald door de fulltime en parttime banen bij elkaar op te tellen.

B. Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de
afgelopen 8 jaar per gemeente

Deze kaart maakt de procentuele verandering zichtbaar van de werkgelegenheid in 2004 ten opzichte van 1996 (= 100%). Binnen de Regio Groningen-Assen heeft de werkgelegenheid in de gemeenten aan de bovenkant van de T-structuur (waaronder Groningen) zich het sterkst heeft ontwikkeld.

C. Bedrijventerreinlocaties per gemeente:
uitgegeven en nog uit te geven bedrijven-
en zeehaventerreinen

Deze kaart laat voor 2004 in diagram de verhouding tussen netto uitgegeven bedrijven-terrein en netto uitgiftebaar terrein zien. De hele cirkel vormt de totale hoeveelheid netto bedrijventerrein.

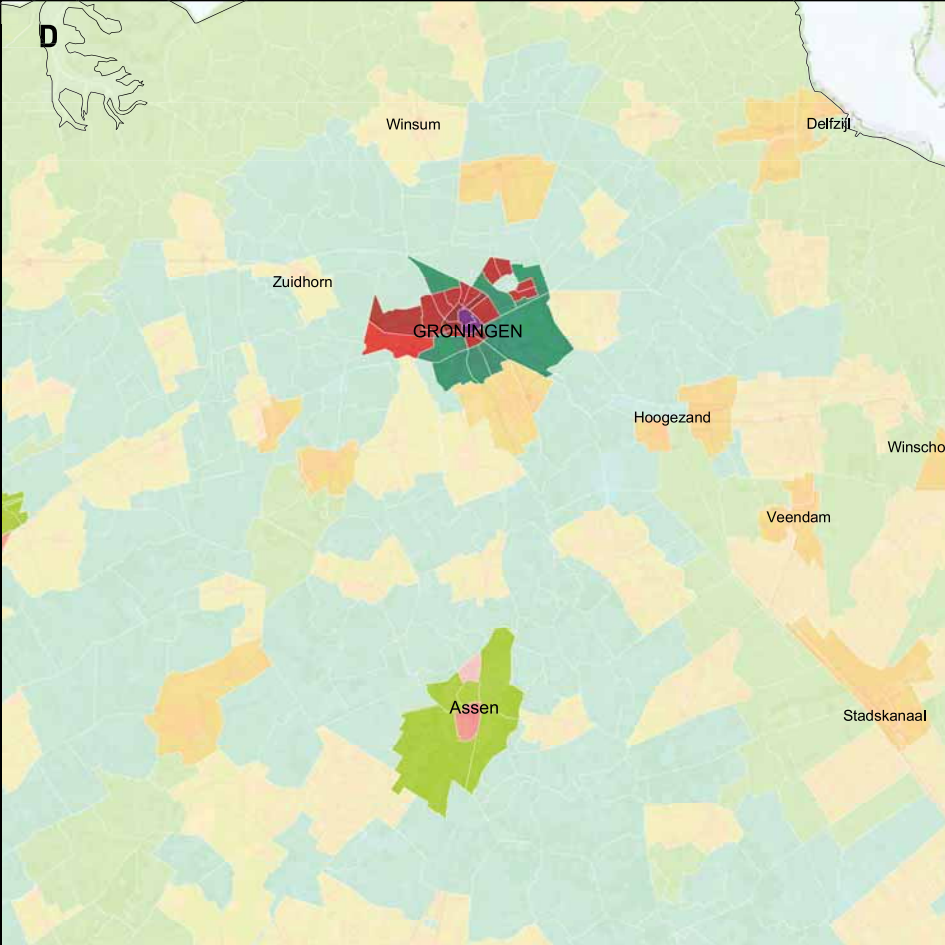
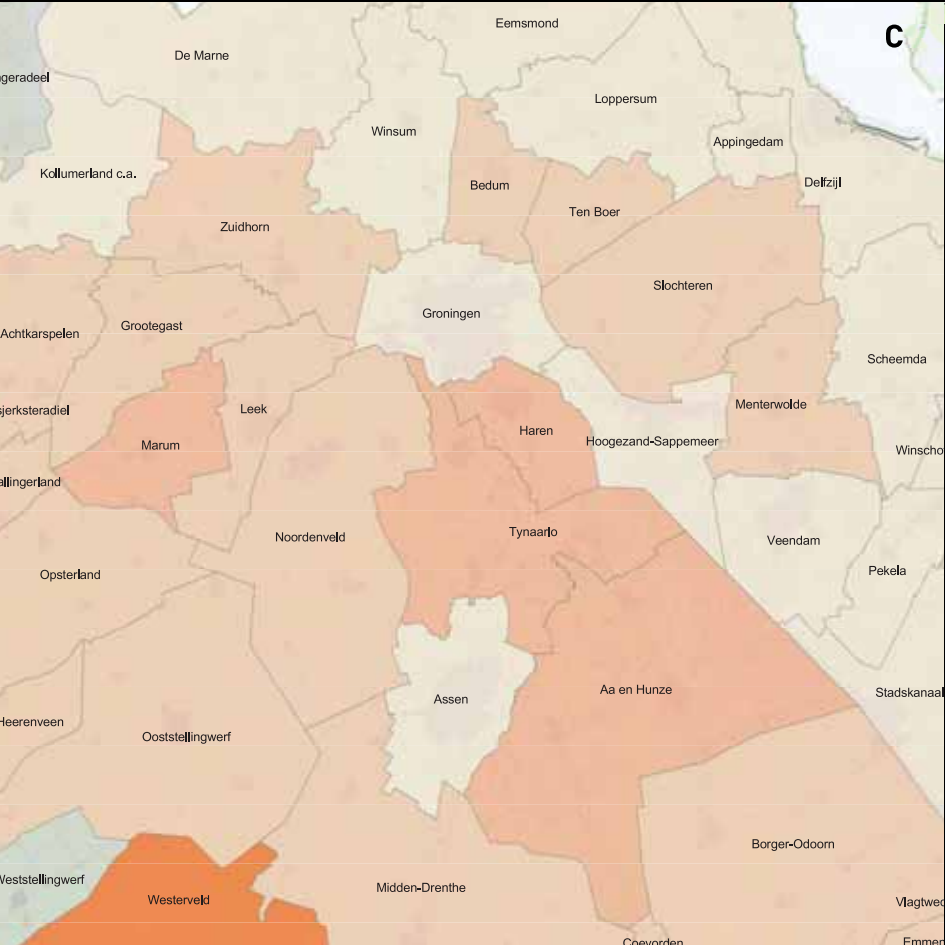
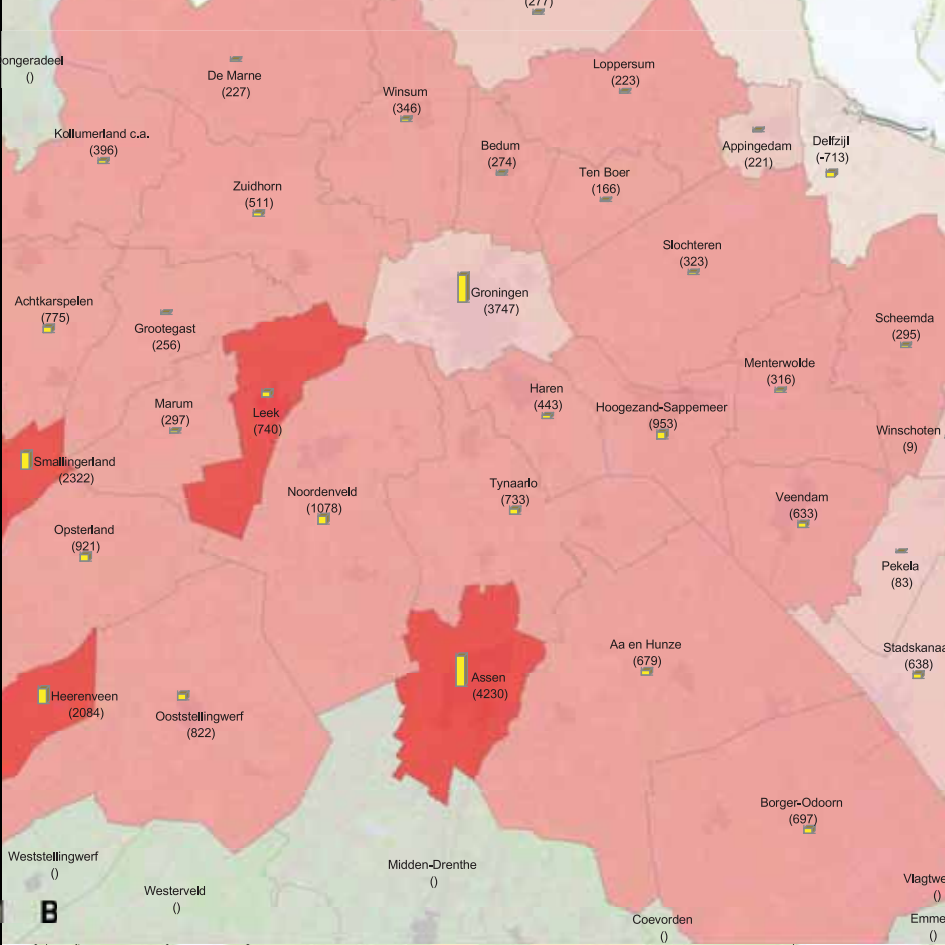
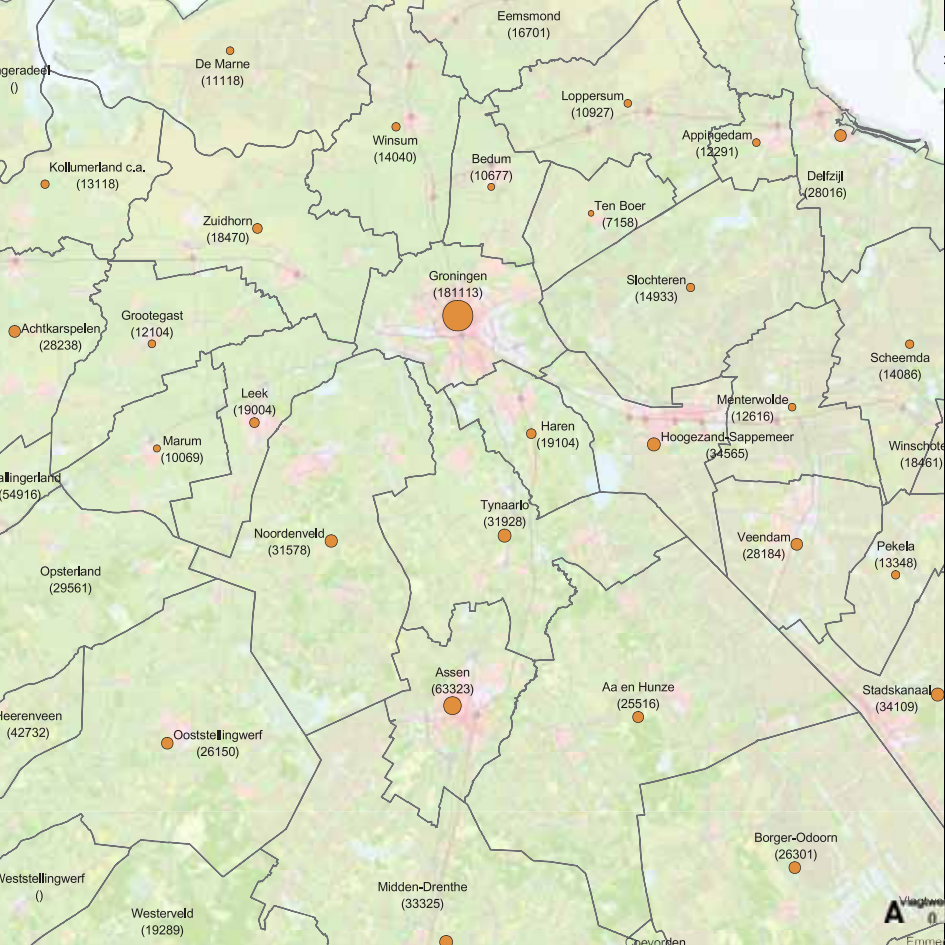
D. Internationale bedrijven

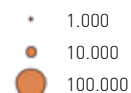
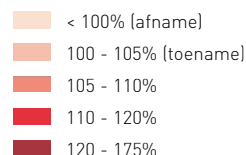
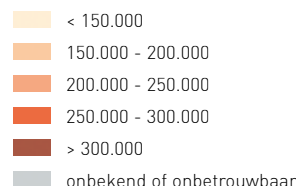
Op deze kaart is het aantal internationale bedrijven gevestigd in de het stedelijk netwerk aangegeven. Tevens is het totaal aantal werknemers van deze bedrijven aangegeven. (Peildatum januari 2006). Het aantal internationale bedrijven kan worden gezien als een maat waarin het netwerk aantrekkelijk is voor bedrijven uit het buitenland.

Internationale werknemers

In deze tabel is de grensarbeid tussen Regio Groningen-Assen en België en Duitsland weergegeven. Grensarbeiders zijn werknemers die op het grondgebied van het ene land wonen en in het andere land werken. De gegevens zijn van het peiljaar 2001 (bron: Statline/CBS).

Wonen in het buitenland, werken in Nederland				
	Inkomende grensarbeid uit België	Inkomende grensarbeid uit Duitsland	Uitgaande grensarbeid naar België	Uitgaande grensarbeid naar Duitsland
Groningen - Assen	10	35	5	65

Legenda**A. Aantal inwoners per gemeente****B. Relatieve groei woningvoorraad****Absolute groei woningvoorraad****C. Gemiddelde woningwaarde in euro****D. Woonmilieu-typologiën op basis van vier positie-
postcodegebieden 2002**

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;

Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;

Infrastructuur: © TDK, Emmen;

Inwoners: © CBS/StatLine;

Gemiddelde woningwaarde: © CBS/StatLine;

Woonmilieus: © ABF-Research;

Postcodegebieden: © IRIS International

Wonen

De kaart 'wonen' geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema wonen aan, te weten:

A. Aantal inwoners

Op deze kaart is het aantal inwoners op 1 januari 2006 per gemeente weergegeven. In deze kaart is overduidelijk zichtbaar dat Groningen de grootste stad is, gevolgd door Assen.

B. Toename woningvoorraad

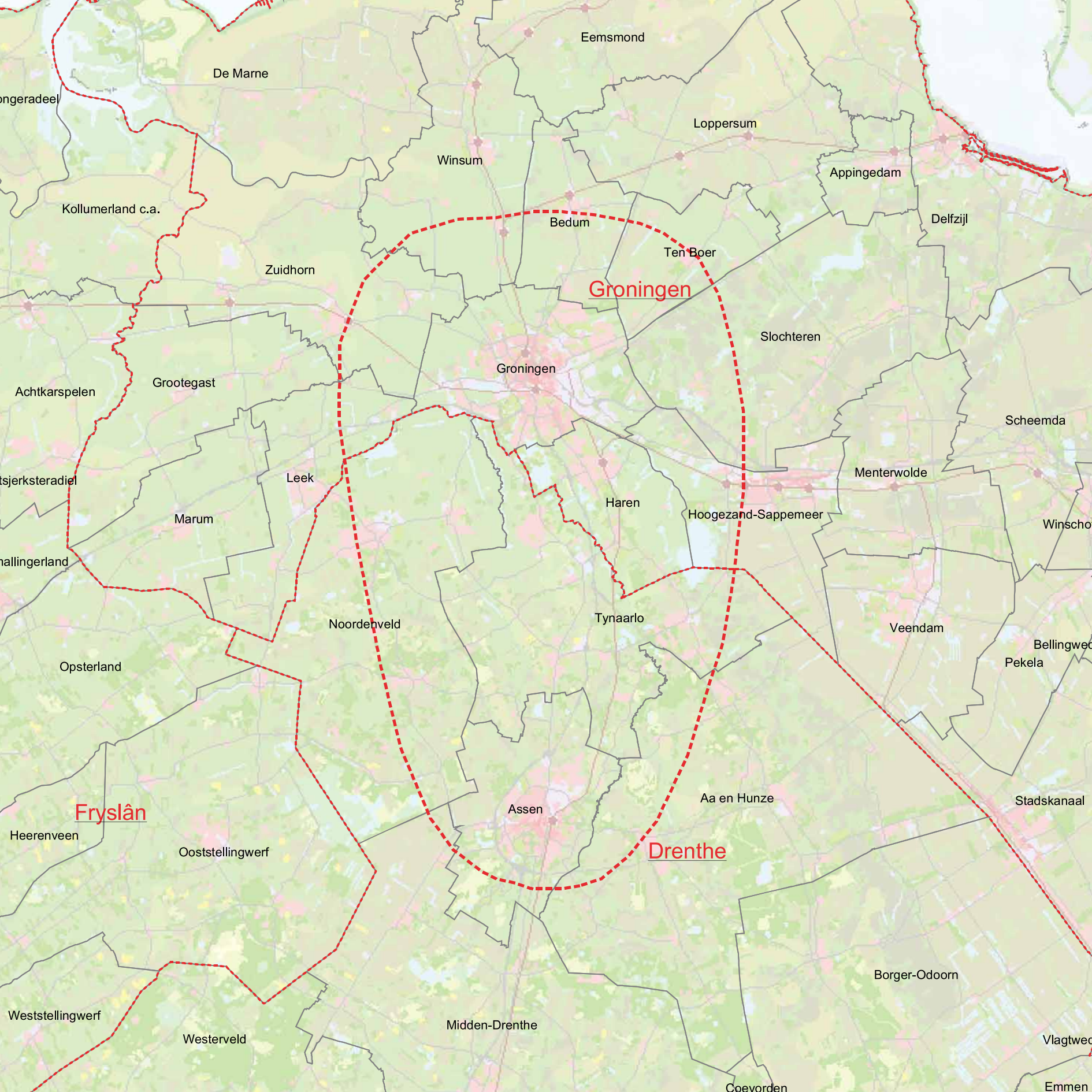
Deze kaart maakt de absolute én procentuele toename van de woningvoorraad in 2005 (peildatum 1 januari) ten opzichte van 1996 (= 100%) zichtbaar. De woningvoorraad is opvallend gegroeid in Assen, terwijl Groningen wat achter blijft bij de rest van de regio, vermoedelijk vanwege herstructurering.

C. Gemiddelde woningwaarde

In deze kaart is de gemiddelde woningwaarde per gemeente weergegeven (waardepeildatum 1-1-2003). De uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens over de waarde van het onroerend goed op basis van de gemeentelijke taxaties in het kader van de Wet waardering onroerende zaken.

D. Woonmilieus

Op deze kaart zijn de postcodegebieden gecategoriseerd aan de hand van de woonmilieutypologie van ABF Research (VOIS). Deze woonmilieutypologie is gemaakt voor de postcode-indeling van 2002. Dit betekent dat aan de nieuw toegevoegde postcodegebieden geen woonmilieutypologie is toegekend. In Groningen is veel vooroorlogse bouw aanwezig en, voor de grote stad, relatief veel groen stedelijk wonen. In Assen is juist veel groen klein stedelijk wonen mogelijk.

Legenda**Bestuurlijke structuur**

- WGR-plus gebied
- gemeenten 2005
- provincies
- stedelijk netwerk (indicatief)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006

4.2.5 Bestuurlijke voorzieningen

Op deze kaart zijn de 12 gemeenten die tot de Regio Groningen-Assen behoren, aangegeven. De gemeenten Groningen, Bedum, Ten Boer, Leek, Hogeveen-Sappemeer, Slochteren, Winsum, Zuidhorn en Haren liggen in de provincie Groningen. Assen, Noordenveld en Tynaarlo, liggen in de provincie Drenthe.

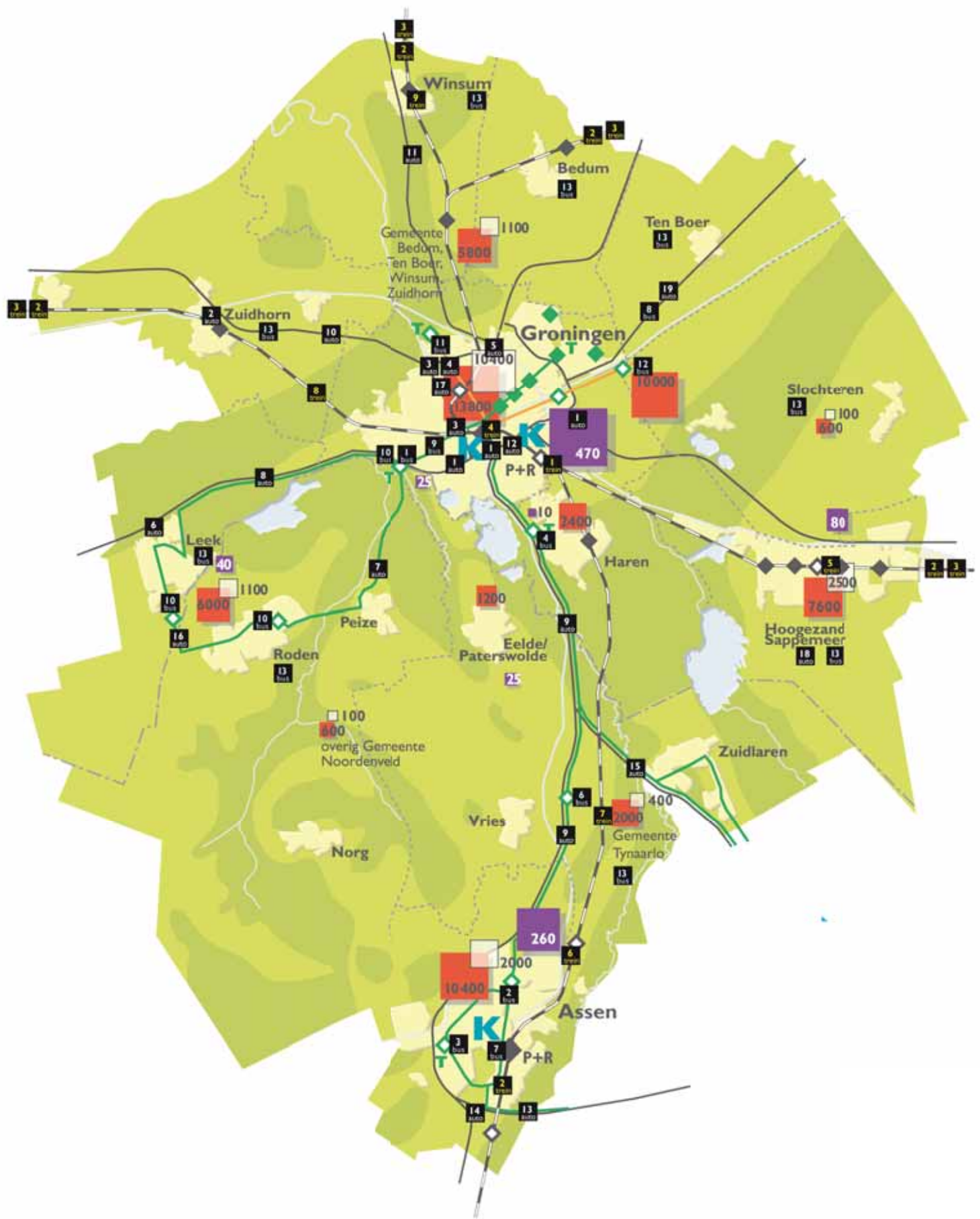
De geschiedenis van het netwerk als organisatievorm laat een in Nederland bekend patroon zien: gemeenten en provincies die niet al te veel samen opereren en vooral oog hebben voor het veilig-stellen van de eigen grenzen en mogelijkheden. De gemeenten werkten nauwelijks samen, beconcurrerden elkaar en maakten elkaar de daarbij gebruikelijke verwijten. Kortom: de uitgangspositie was er één, die niet voorzag in een snelle totstandkoming van een constructieve samenwerking.

Toch is het in de Regio Groningen-Assen gelukt om over de bestuurlijke grenzen van gemeenten en provincies heen te kijken. De bestuurders in de Regio Groningen-Assen legden in 1996 de basis voor een gezamenlijke toekomst. Ze ontwikkelden een visie voor de hele regio. In 1999 werd deze visie vastgelegd. In 2004 is een geactualiseerde visie vastgesteld.

Het netwerk wordt aangestuurd door een Stuurgroep, waarin alle regiopartijen op collegeniveau zijn vertegenwoordigd. De Stuurgroep maakt en bewaakt de samenwerkingsafspraken. Uit de Stuurgroep is een Dagelijks Bestuur geformeerd. Per thema functioneert een portefeuillehouders-overleg als voorportaal. Een projectdirectie – bestaande uit directeurs van beide provincies, de gemeenten Groningen en Assen en directeurs namens de verschillende plattelandsgemeenten – draagt zorg voor de ambtelijke organisatie en voor de inbedding van de Regiovisie in de ambtelijke organisaties van de deelnemers. De projectmanager beschikt voor de dagelijkse werkzaamheden over een projectbureau met speciaal aangestelde medewerkers (secretaris, projectleiders en –medewerkers, ondersteuning). Ook worden veel werkzaamheden verricht in samenwerking met medewerkers van de aangesloten overheden. Sommige projecten worden, vanwege het beperkte geografische karakter, door deelnemers zelf uitgevoerd.

Vanaf 2006 wordt op basis van een meerjareninvesteringprogramma met jaarlijkse uitvoeringsprogramma's de regiobijdrage vastgesteld. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma wordt rekening gehouden met uitgaven ten behoeve van de apparaatkosten van het Projectbureau en de financiële middelen voor de regionale projecten. De deelnemers dragen inmiddels zo'n 9 miljoen euro per jaar bij. Overige financiering komt bijvoorbeeld uit Rijksmiddelen (woningbouwafspraken, MIT-projecten, FES-claims).

Legenda

projectenoverzicht 2005 t/m 2009
Actualisatie Regiovisie Groningen-Assen 2030

- nummering: zie projectenoverzicht
- investeringsprogramma 2005-2009
- aantal te bouwen woningen tot 2020 (totaal 60400)
- aantal te vervangen woningen tot 2020
- aantal hectares bedrijventerreinen tot 2020
- K

grootschalige kantoorlokaties tot 2020
- ecologisch en cultuurhistorisch waardevol landschap
- wegenstructuur
- light rail
- ◆

station, bestaand
- ◆

station, nieuw
- P+R

parkeren en reizen
- tram
- snelbus
- ◆

overstappunt, bestaand
- ◆

overstappunt, nieuw
- T

transferium

4.3 → REGIOVISIE 2030 EN
ONTWIKKELAGENDA

Eerder hebben wij de Regiovisie 2030 en de daarmee samenhangende Ontwikkelagenda genoemd.
De inhoud van deze documenten staat centraal in dit verdere hoofdstuk over Groningen en Assen en de andere 10 gemeenten.

Ambitie en opgaven

De Regio Groningen-Assen heeft de komende jaren twee ambities. Het netwerk zet in op het versterken en profileren van de economische positie van de regio (zowel nationaal als internationaal). De tweede ambitie is het behoud van de kernkwaliteiten, die bestaan uit de combinatie van stad en platteland met een rijke diversiteit aan landschappen en woon- en werkmilieus.

Om bovenstaande ambitie te kunnen uitvoeren wordt ingezet op vijf opgaven. Refererend aan de in deze atlas gehanteerde categorie indeling 'economie, sociaal/cultureel, ecologie', kunnen twee opgaven worden gerekend tot de categorie 'economie', één opgave tot de categorie 'sociaal/cultureel' en twee opgaven tot de categorie 'ecologie'.
Hieronder staan de opgaven weergegeven zoals door de Regio opgesteld. Bij elke opgave staat minimaal één project genoemd uit de Regiovisie en/of uit de Ontwikkelagenda. De opgave Verduurzaming is toegevoegd om het project duurzaamheidsagenda een plek te kunnen geven.

Economie

Voor Groningen-Assen is export de drijvende kracht achter de economische groei. De regio kende in 2004 een economische groei van 3,5%, dit ten opzichte van een landelijk niveau van

1,7%. Vooral de sectoren zorg, zakelijke dienstverlening, handel en industrie hebben een sterke positie. In totaal zijn in de regio bijna 225.000 mensen werkzaam.

1. Werken: meer banen, minder kwetsbaar

De Regio Groningen-Assen stelt zich op het standpunt, dat voor iedereen werk, voorzieningen en zorg aanwezig, bereikbaar en toegankelijk moeten zijn. Voor de lange termijn gaat de Regio vooralsnog uit van een gemiddelde economische groei van twee procent per jaar. Er moet dan ook voldoende ruimte aanwezig zijn om de economie in de regio goed te kunnen laten ontwikkelen.

Projecten

1.1 Regionale samenwerking
bedrijventerreinen

- De Regio Groningen-Assen is een belangrijk concentratiepunt van bedrijvigheid in Noord-Nederland. Het is van (inter)nationaal en landsdelig belang om voldoende ruimte en kwaliteit te bieden voor bestaande en nieuwe bedrijven. De regionale aanpak betreft de thema's vraag/aanbodafstemming, regionale kwaliteit en gezamenlijke acquisitie. In opdracht van het projectbureau heeft Buck Consultants een instrument opgesteld om de kwaliteit van bedrijventerreinen te meten. Allerlei informatie over een bedrijventerrein wordt in beeld gebracht, wat kan helpen bij verbeteracties en bij brancheringsafspraken. De methodiek is landelijk toepasbaar.

Rol Regio Groningen-Assen

- In kaart brengen wat de beste locaties zijn voor regionale bedrijventerreinen. Het selectief aanwijzen van regionale bedrijventerreinen. Het formuleren en doen laten uitvoeren van verbeteringen in de kwaliteit van die

Tabel 4.1 → Projecten Regio Groningen-Assen per opgave		
Economie	Sociaal/Cultureel	Ecologie
Opgave I: Werken meer banen, minder kwetsbaar	Opgave I: Wonen meer huizen, minder ruimtegebruik	Opgave I: Landschap oude landschappen, nieuwe natuur
1. Regionale samenwerking bedrijventerreinen (Regiovisie)	1. Regiopark en woonkwaliteiten (Regiovisie en Ontwikkelagenda)	1. Voorinvesteren in het landschap (Regiovisie en Ontwikkelagenda)
2. Groningen CS / Eemskanaalzone (Ontwikkelagenda)		
3. Uitbouwen economisch profiel (Ontwikkelagenda)		
Opgave II: Mobiliteit; betere verbindingen, kortere afstanden		Opgave II: Verduurzaming
1. Bereikbaarheid (Regiovisie en Ontwikkelagenda)		1. Duurzaamheidsagenda (Ontwikkelagenda)

bedrijventerreinen. Het afstemmen van vraag en aanbod, onder meer door gezamenlijke acquisitie.

1.2 Groningen CS / Eemskanaalzone

- De toplocatie voor wonen, werken en voorzieningen in het netwerk is de aaneengesloten zone stationsgebied Groningen Centraal (multimodaal vervoersknooppunt), Europapark (wonen, werken, voorzieningen), Eemskanaalzone (herstructurering bedrijventerrein) en Meerstad (nieuw stedelijk gebied). Europapark en Meerstad zijn in ontwikkeling via Publiek Private Samenwerking (PPS), stationsgebied en Eemskanaalzone zijn deels in ontwikkeling en verdienen nadere ondersteuning van het rijk. Er is sprake van grootstedelijke ontwikkelingen op, bijvoorbeeld wat infrastructuur betreft, zeer gevoelige plekken.

Rol Regio Groningen-Assen

- De rol van de Regio is het opstellen van een integraal gebiedsprogramma, waarin de opgaven in de corridor CS-Eemskanaalzone-Meerstad worden gebundeld. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan: fasering, voorstellen voor activiteiten, taakverdeling, inzet van (financiële) middelen en andere instrumenten.

Rol Ministerie van VROM

- Het rijk (loket VROM, medebetrokken EZ en VenW) neemt deel aan de hiervoor op te richten projectgroep. Regio en rijk maken afspraken over het resulterende programmavoorstel.
- Het rijk heeft dit gebiedsontwikkelingsproject voorgedragen voor financiering vanuit het FES.

1.3 Uitbouwen economisch profiel

- In de nota Pieken in de Delta worden enkele kansen benoemd die volgens het rijk en volgens de regio binnen het regiovisiegebied kunnen bijdragen aan de economische concurrentiepositie. Met name door versterking van de kennisintensieve economie: Energy Valley, Lofar/ICT, Life Sciences. Er lopen al diverse initiatieven. De potenties van deze kansen worden vergroot door een goed vestigings klimaat. Naast de aanwezige topvoorzieningen (o.a. op het culturele vlak), goede verbindingen met het Ruhrgebied en goede grensoverschrijdende

contacten, kan dat klimaat worden verbeterd door:

- Versterken van de Noordelijke Ontwikkelingsas: betere verbindingen met Schiphol, verbindingen met Scandinavië en ontsluiting van Duitse havens en secundaire verbindingen door middel van transfer faciliteiten
- Het beter benutten van: Groningen Seaports (Eemshaven en Delfzijl), Groningen Airport Eelde en Tycom kabel (transatlantische glasvezel)
- Sociaal-economisch beleid, gericht op ontmoeting, ontplooiing, doorgroei en broedplaatsen
- Positioneren van het hoger onderwijs als topuniversiteit, inclusief huisvesting voor buitenlandse studenten en docenten
- Samenwerking: met Oldenburg, in een "Northeast Corridor Alliance" door uitbreiding van bestaande bestuurlijke contacten, als Region of Science in academische en technologische netwerken.

Rol Regio Groningen-Assen

- De Regio neemt het initiatief voor het opstellen van een groslijst van activiteiten gericht op het uitbouwen van het economisch profiel van het stedelijk netwerk.

Rol Ministerie van VROM

- Rijk, Regio en zo mogelijk het bedrijfsleven maken in 2006 afspraken over het voorstel en ieders inzet bij de uitvoering ervan. Rijksintern coördineert VROM waar nodig en geeft VROM procesondersteuning bij marktverkenningen.

2. Mobiliteit Betere verbindingen, kortere afstanden

De opgave van de Regio Groningen-Assen is en blijft het garanderen van een goede bereikbaarheid voor de gehele regio en tegelijkertijd het behoud van de gebiedsspecifieke kwaliteiten. Zonder een krachtig nieuw beleid dreigt het verkeers- en vervoerssysteem van de regio rond 2010 vast te lopen. Dan zal er op en rond de A7 / Zuidelijke Ringweg een bereikbaarheidsprobleem ontstaan, waarmee het sociaal-economisch functioneren van de regio als geheel op het spel kan komen te staan.

Projecten

2.1 Bereikbaarheid

- Op gebiedsniveau is een integraal bereikbaarheidsplan ontwikkeld voor de regio (Bereikbaarheidsstrategie Assen-Groningen) in samenhang met de ruimtelijk-economische ontwikkelingen (wonen, werken en voorzieningen). De beleidsinzet betreft de concentratie van deze functies in de grotere steden/kernen langs de hoofdinfrastructuur (centraal: de T-structuur van A7, A28 en spoorlijnen) en het verbeteren van de benutting van deze structuur. Het ontwikkelde samenhangend hoogwaardig openbaar vervoerssysteem (Kolibri) kent de regionale spoorlijnen als dragers. Het meerjareninvesteringsprogramma bevat alle infrastructurele projecten die in de periode tot 2010 ten uitvoer worden gebracht. De rijksbetrokkenheid betreft verbeteringsmaatregelen voor de A7 Zuidelijke Ringweg Groningen, het gebiedsgericht benutten van hoofd- en onderliggend wegennet in de regio Groningen-Assen en betrokkenheid vanuit de rijksverantwoordelijkheid voor het hoofd railnet (spoorlijn Groningen-Assen en Centraal Station Groningen) en voor beheer en veiligheid van het gehele railnet. Vanwege het belang van het nationaal stedelijk netwerk als onderdeel van de ruimtelijke hoofdstructuur zijn goede verbindingen met onder meer de Randstad van essentieel belang. Een eventuele Zuiderzeelijn kan hier een grote rol bij spelen. De besluitvorming over het Zuiderzeelijdossier is doorgeschoven naar het volgende kabinet.

Rol Regio Groningen-Assen

- Inmiddels is de netwerkanalyse voor het stedelijk netwerk door de regio in samenspraak met het ministerie van VenW afgerond. De resultaten zijn besproken in bestuurlijk overleg tussen rijk en regio op 5 oktober 2006. Daarmee zijn de rollen van rijk en regio grotendeels ingevuld.

Rol Ministerie van VROM

- Zie hierboven. Daarnaast maakt het rijk met de regio afspraken over de grondslagen van de verkenning van de Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2. Rijksintern coördineert VROM waar nodig, levert input vanuit de ruimtelijke invalshoek en geeft VROM pro-

cesondersteuning bij de mogelijke gebieds-gerichte PPS-aanpak van de Zuidelijke Ringweg.

Sociaal/cultureel

3. Wonen: meer huizen, minder ruimtegebruik

De Regio Groningen-Assen wil zorgen voor een voldoende en gevarieerd aanbod van aantrekkelijke woningen en woonomgevingen voor elk huishouden in de regio. Zo'n gevarieerd aanbod bestaat bijvoorbeeld uit kleine en grote woningen, woningen voor hoge en lage inkomens, koopwoningen en huurwoningen, woningen geschikt voor ouderen en voor jongeren. De veranderingen in de vraag naar woningen leiden tot bijstelling van de woningbouwopgaven en de kwaliteiten in de regio.

De regio heeft als doelstelling om tot 2020 in totaal 60.000 woningen te realiseren (gemiddeld 4000 per jaar). De laatste vijf jaar lag de productie echter slechts op gemiddeld 1.830 woningen per jaar.

Projecten

3.1 Regiopark en woonkwaliteiten

- Het project Regiopark brengt samenhang aan in de uitvoering van de opgaven in het landelijk gebied. Het gaat daarbij vooral om het verbeteren van die delen van het landschap die sterk bijdragen aan de landschappelijke structuur of de stedelijke functies. De nadruk ligt hierbij op het aanvullen op wat andere partijen al doen. Vertrekpunt is steeds het eigen karakter van de regio ten opzichte van andere gebieden. De twee uitgangspunten zijn het perspectief bieden aan de landbouw en het realiseren van veerkrachtige en natuurlijke watersystemen.

Rol Regio Groningen-Assen

- De Regio maakt een uitvoeringsprogramma Regiopark en benoemt daarin o.a. het uitgangspunt rood voor groen, de ontwerpopgaven, het aandachtspunt woonmilieukwaliteit en een verkenning landschappelijk wonen.

Rol Ministerie van VROM

- Regio en rijk (LNV) maken afspraken over de inzet van nieuwe methoden van grondbeleid bij de ontwikkeling van het Regiopark. Het gaat hierbij om het bepalen van financiële dragers en het mogelijk maken van gebieds-

gewijze, bovenlocale financiële afspraken. Rijks intern coördineert VROM waar nodig.

Ecologie

4. Landschap: oude landschappen, nieuwe natuur

Er zijn afzonderlijke programma's voor water, natuur, landschap, landbouw en recreatie. Hieronder komt aan de orde welke rollen de verschillende deelgebieden binnen de regio innemen en welke samenwerking binnen de Regio Groningen-Assen noodzakelijk is om die doelen te realiseren.

Projecten

4.1 Voorinvesteren in het landschap

- Voor de woningbouwlocaties Ter Borch en Meerstad zijn de plannen vrijwel rond. Een nieuwe locatie is het gebied ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer. Hiervoor gaat de regio vooruitlopend op de bouw van woningen een landschapsstructuur ontwikkelen met groenzones en vaarverbindingen. Deze vaarverbindingen sluiten aan op de bestaande veenkoloniale structuur, maar voegen er ook een nieuwe identiteit aan toe. Er wordt begonnen met het formuleren van een inrichtings- en investeringsvisie voor het gebied, waarna geïnteresseerde partijen kunnen worden samengebracht.

Rol Regio Groningen-Assen:

- Het ontwikkelen van een landschapsstructuur met groenzones en vaarverbindingen die aansluiten op de bestaande veenkoloniale structuur, maar er ook een nieuwe identiteit aan toevoegen.
- Het formuleren van een inrichtings- en investeringsvisie voor het gebied.
- Het samenbrengen van geïnteresseerde partijen.

Rol Ministerie van VROM

- Het rijk (LNV) ondersteunt met eigen expertise de ontwikkeling van een financiële systematiek voor het voorinvesteren in het landschap. Rijksintern coördineert VROM waar nodig.

5. Verduurzaming

De regio is in beweging en beweging is nodig om ambities te realiseren. De afgelopen decennia hebben laten zien dat de regio een econo-

mie heeft die kwetsbaar is. Er is nu eenmaal veel werkgelegenheid in traditionele sectoren, zoals de landbouw en de industrie. En juist deze sectoren staan economisch onder druk. De breed gedeelde wens voor duurzaamheid vraagt bovendien om een omslag in het gebruik van energie, grondstoffen en ruimte.

Projecten

5.1 Duurzaamheidsagenda

- De ontwikkeling van de bijzondere (milieu)kwaliteiten in de noordelijk regio draagt bij aan de versterking van het stedelijk netwerk. Door milieu- en veiligheidsaspecten vroegtijdig, gebiedsgericht en geïntegreerd in de uitwerking van de projecten te betrekken kunnen bestaande knelpunten worden aangepakt en nieuwe knelpunten worden voorkomen. Een goed voorbeeld voor deze aanpak is de ontwikkeling van de Eemskanaalzone, waar de inzet voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en milieukwaliteit elkaar kunnen versterken. Door het koppelen van een concrete duurzaamheidsagenda aan de uitwerking van de projecten kan invulling worden gegeven aan de kansen en mogelijkheden die er in de regio volop zijn. Voor het thema energie zijn inmiddels de eerste voorstellen gedaan.

Rol Regio Groningen-Assen

- De regio vult de duurzaamheidsagenda verder in.

Rol Ministerie van VROM

- VROM ondersteunt dit door het inbrengen van kennis en voorbeelden van het departement en van SenterNovem. Ook gaat VROM na of er relevante kennis bij andere departementen aanwezig is. Bekeken wordt welke instrumenten van het rijk ingezet kunnen worden.

4.4 → VROM-BETROKKENHEID

Uit de voorgaande inhoudelijke beschrijving van de regiovisie en de ontwikkelagenda blijkt dat de Regio Groningen-Assen serieus aan de slag is als nationaal stedelijk netwerk en de opgaven die daarbij horen heeft opgepakt. Hoe geeft VROM invulling aan haar medeverantwoordelijkheid voor het stedelijk netwerk Groningen-Assen? VROM, zo bleek hiervoor reeds, is bij verschillende projecten uit de ontwikkelagenda in verschillende fasen betrokken. Hierbij heeft VROM twee verschillende rollen: die van geldverstrekker en/of die van ondersteuner. In de tabel 4.2 is de invulling van die medeverantwoordelijkheid van VROM voor het stedelijk netwerk Groningen-Assen samengevat.

Naast de financiële inzet die direct gerelateerd is aan de afspraken gemaakt rond de Regiovisie en de ontwikkelagenda worden door VROM via andere programma's eveneens investeringen gedaan die in de Regio Groningen-Assen terecht komen. Hieronder vallen VROM-investeringen die rechtstreeks aan het netwerk zelf worden uitgekeerd, maar ook VROM-investeringen die naar gemeenten vloeien. Ook is het totaal aan VROM-investeringen dat naar de provincie Groningen en de provincie Drente gaat opgenomen. Van dit totaal komt een deel terecht in de Regio Groningen-Assen. In de tabel 4.3 zijn de totale VROM-investeringen in de Regio Groningen-Assen aangegeven. De in de tabel genoemde middelen uit het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) zijn gekoppeld aan de woningbouwafspraken. Deze zijn inmiddels allemaal gemaakt, enerzijds met de stedelijke regio's / WGR+ gebieden en anderzijds met de provincies. De middelen onder het kopje ISV hebben betrekking op het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Met het Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) draagt VROM bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid.

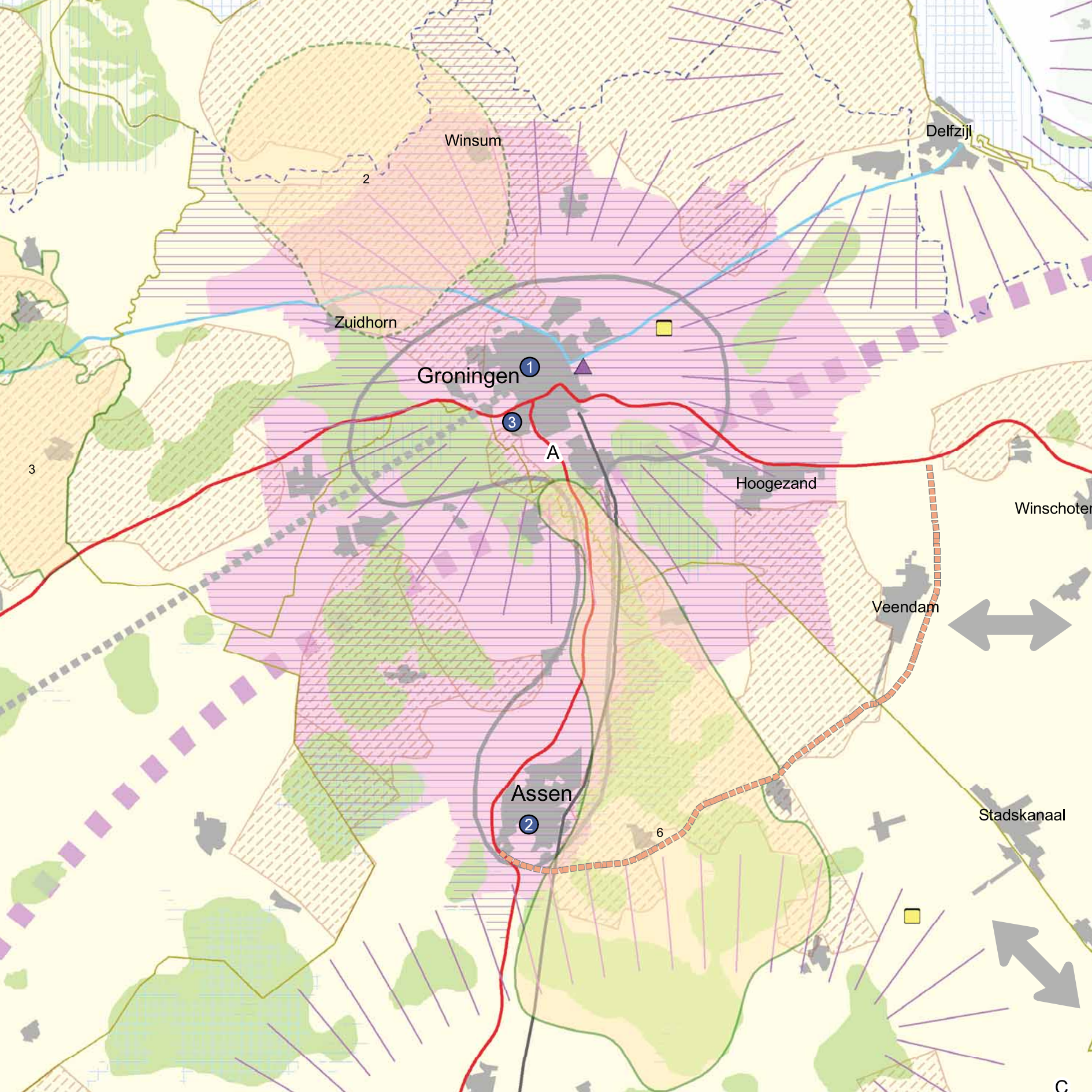
Naast VROM zijn er meer departementen bij het netwerk betrokken. Wij hebben ervoor gekozen in deze atlas alleen de rollen van VROM in dit nationaal stedelijk netwerk op te nemen. Om een uitputtend overzicht van de rijksbetrokkenheid in de Regio Groningen-Assen te verkrijgen, is meer onderzoek nodig. VROM streeft er naar

om dit overzicht in de toekomst te verschaffen, mogelijk als vervolgvaststelling op de atlas.

Tabel 4.2 → VROM betrokkenheid bij Regiovisie en Ontwikkelagenda		
Project/programma	VROM als geldverstrekker	VROM als ondersteuner
Algemeen		
Betrekken van markt- en maatschappelijke partijen	€ 30.000 voor onderzoek naar marktbetrokkenheid bij uitvoering van de ontwikkelagenda. € 30.000 procesondersteuning PPS zuidelijke ringweg.	Meedenken over mogelijkheden; stimuleren van integraliteit en samenwerking; attenderen van partijen uit ons netwerk.
Economie		
Regionale samenwerking bedrijventerreinen		Reflectie op tussenresultaten; inbreng van kennis; verwijzen naar goede voorbeelden elders.
Groningen CS/Eemskanaalzone	Op initiatief van VROM is voor dit project een FES-claim opgesteld. Het project komt mogelijk in aanmerking voor uitvoeringsmiddelen Nota Ruimte ¹ . Reeds toegekend: 9 miljoen euro voor opruimen rioolpersleiding.	Stimuleren van integraliteit; nader vorm te geven actieve deelname aan projectteam.
Uitbouwen economisch profiel		Gezamenlijk ontwikkelen van kennis. 20.000 euro nadere verkenning naar de internationale positionering van netwerken met focus op de Noordelijke Ontwikkelingsas.
Bereikbaarheid		Optreden als coördinerend departement voor zover regio dat wenst. Inbreng van wens tot integrale aanpak.
Sociaal/cultureel		
Regiopark en woonkwaliteiten		Optreden als coördinerend departement voor zover regio en het ministerie van LNV dat wensen.
Ecologie		
Voorinvesteren in het landschap		
Duurzaamheidsagenda		Meedenken bij de uitwerking van het instrument; inbrengen van kennis; verkennen van bruikbare instrumenten op Rijksniveau.

Tabel 4.3 → VROM-investeringen in Groningen-Assen							
Bestuurlijke entiteit	Totaal	ISV-2	BLS	BIRK	Bodemsanering	Verminderen van geluidshinder	Opruimen rioolpersleidingen
Groningen	64,9	52,7		7,0	0,2	4,9	
Assen	4,7			4,7			
Haren	5,2					5,2	
Samenwerkingsverband Regiovisie Groningen-Assen	42,1		33,1				9
Provincie Groningen	44,0	23,7			20,3		
Provincie Drenthe	24,1	13,1	1,3		9,7		
TOTAAL	185,0	89,6	34,4	11,7	30,2	10,1	9

1. Projecten die bijdragen aan de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur én een positieve maatschappelijke kosten-batenaalyse hebben én tevens van bovenlokale aard zijn, komen in aanmerking voor de - vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) - beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Nota Ruimte.

Legenda

Uitvoeringsagenda

- ISV-gemeenten
- Bundelingsgebieden
- Regio Groningen-Assen
- Kansrijke Economische Ontwikkelingen

Woningbouwafspraken tot 2010

- A. Groningen-Assen, 22113 woningen

Gebiedsontwikkeling

- Gebiedsontwikkeling Groningen Centrale Zone
- Gebiedsontwikkeling Assen-Zuid
- Zuidelijke ringweg Groningen
- Voorbeeldprojecten gebiedsontwikkeling
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Vogel- en Habitatrichtlijn
- Ecologische Hoofdstructuur
- Belvederegebieden
- PKB-grens Waddengebied

Nationale landschappen

- 2, Middag-Humsterland (nader te begrenzen)
- 3, Noordelijke Friese Wouden (begrensd)
- 6, Drentsche Aa (nader te begrenzen)

Bereikbaarheid

- Hoofdverbindingssas weg
- Verdubbeling N33
- Vaarwegen in rijksbeheer
- Vaarwegen niet in rijksbeheer
- Hoofdverbindingssas spoor
- Zuiderzeelijn

Internationaal

- Noordelijke ontwikkelingsas
- Randstad - Noord-Duitsland - Scandinavië
- grensoverschrijdende samenwerking

Regio Groningen-Assen in de Uitvoeringsagenda Ruimte

De projecten Groningen Centrale Zone, Assen-Zuid, Zuidelijke Ringweg Groningen en de Noordelijke Ontwikkelingsas zijn door VROM opgenomen in de Uitvoeringsagenda bij de Nota Ruimte. Behalve die drie projecten zijn in de Uitvoeringsagenda Ruimte nog een aantal andere zaken opgenomen waarvoor VROM (mede)-verantwoordelijk is. Om naast het in de tabel getoonde financiële overzicht een zo compleet mogelijk overzicht te geven van de betrokkenheid van VROM in het gebied is voor de regio Groningen-Assen een uitsnede gemaakt van de Regiokaart Noord uit de Uitvoeringsagenda.

Bron: VROM - DGR/GEO 2006

4.5 → INTERNATIONALE DIMENSIE

Voor Groningen-Assen zijn drie elementen van internationale samenwerking te onderkennen: kennis vergaren, geld binnenhalen, visie-ontwikkeling en -uitvoering.

Er wordt kennis vergaard door de regio zelf, door het leggen van contacten met vergelijkbare gebieden over de grens in Duitsland en door op specifieke onderwerpen in het buitenland te zoeken naar voorbeelden. Dit heeft onder meer geresulteerd in intervisie-achtige bijeenkomsten met de regio Oldenburg en in kennis over buitenlandse ervaringen met hoogwaardig openbaar vervoer.

Het binnenhalen van Europese geldstromen gebeurt niet door de regio zelf, maar wordt voor het Noorden als geheel gefaciliteerd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Het SNN denkt actief mee met het rijk en de Europese Commissie bij de opzet van de structuurfondsen en coördineert de inzet van het Noorden in de diverse Europese programma's. De behoeften van de Regio Groningen-Assen worden daarbij meegenomen door contact op ambtelijk niveau en door het feit dat beide gedeeltelijk dezelfde bestuurders hebben.

Ook de visieontwikkeling vindt vooral in SNN-verband plaats. Sinds enige tijd is het concept van de Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA) in zwang. Dit is de benaming voor een transeuropese corridor van metropolitane gebieden die aan het ontstaan is tussen St. Petersburg, Helsinki, Stockholm, de Øresund-regio (Kopenhagen-Malmö), Hamburg, Bremen en de Randstad. Op deze as liggen belangrijke stedelijke regio's met een combinatie van een hoog inkomsniveau en sterke economische groei. Noord-Nederland, en daarbinnen het stedelijk netwerk Groningen-Assen, kan een schakel worden op deze corridor. Hiervoor zijn goede voorwaarden geschapen: ruimte, kennisinstituten, sterke sectoren (energie, life-sciences, ICT, biotechnologie) en congestievrije infrastructuur. Om de NOA te laten ontstaan en voor Noord-Nederland van belang te laten zijn, is het noodzakelijk dat de nieuwe internationale contacten van actoren in Noord-Nederland (provincies, gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties,

culturele instellingen, etc.) zoveel mogelijk worden geconcentreerd in de NOA-regio. Het gaat hierbij om het creëren van 'massa'. Het SNN heeft in 2005 besloten actief werk te maken van de NOA, voor tenminste een periode van drie jaren. Voor de uitvoering hiervan is per 1 januari 2006 een projectbureau opgericht, dat zich in het eerste jaar richt op het, regionaal, nationaal en internationaal, verkrijgen van draagvlak voor en nadere uitwerking van het NOA-concept. Het rijk faciliteert dit proces en denkt mee. Dit moet leiden tot uitvoering van allerlei activiteiten met buitenlandse partners die ook goed zijn voor de ontwikkeling van de eigen regio. Gezien de positie van Groningen-Assen binnen het Noorden zullen de meeste effecten in dit gebied hun weerslag krijgen.

4.6 → REGIO GRONINGEN-ASSEN AAN HET WOORD

In de onderstaande tekst komt de Regio Groningen-Assen zelf aan het woord.

De Regio Groningen-Assen heeft als nationaal stedelijk netwerk de komende jaren twee ambities.

De regio benut de economische kansen die het verder uitbouwen van het stedelijk netwerk Groningen-Assen biedt, als de belangrijkste concentratie van bevolking en werkgelegenheid in Noord-Nederland. Daarnaast wordt gekozen voor die kwaliteiten waar het gebied zijn kracht altijd al aan ontleend heeft. Deze kernkwaliteiten worden gerespecteerd en versterkt.

Sinds de eerste regiovisie ligt de Regio Groningen-Assen als 'motor van het Noorden' vast op koers om nationaal én internationaal uit te groeien tot een stevig stedelijk netwerk. De kaarten zijn gezet op verdere bundeling van verstedelijking, uitgaande van de sterke punten in de regionale economie en van het bijzonder aantrekkelijke woon- en leefklimaat. In 2030 wil het stedelijk netwerk een schakelrol vervullen tussen de belangrijkste stedelijke centra in Noordwest-Europa. De snelle treinverbinding tussen Amsterdam en Groningen - en later verder door naar Duitsland - geeft hieraan een forse impuls.

De kernkwaliteiten van de regio zitten in de combinatie van de stad en het platteland, met een rijke diversiteit aan landschappen en woon- en werkmilieus. Oftewel: stedelijkheid op menselijke maat, rust én ruimte. Het stedelijk netwerk gaat consequent uit van de eigen kwaliteiten, zodat de complementaire rol van onze regio ook op nationaal niveau aan betekenis wint.

Het stedelijk netwerk Groningen-Assen is nu en de komende jaren vooral bezig om mede vanuit het eigen regiofonds concrete projecten uit te voeren die bijdragen aan de hoofddoelen van de regionale samenwerking.

Het regionale investeringsprogramma is in uitvoering met projecten op het terrein van bereikbaarheid, landschap en bedrijventerreinen. Naar verwachting zal de komende tijd een forse intensivering van dit investeringsprogramma nodig zijn om de stevige ambities op het terrein van

ondermeer openbaar vervoer en landschap om te zetten in concrete uitvoering in de periode 2008-2015. Hierover worden in 2007 besluiten genomen door de raden en Staten. Ruimtelijke kwaliteit is leidend principe in plan-uitwerking en uitvoering, waarbij de inbreng van het in 2004 gevormde professionele kwaliteits-team voor de regio van grote waarde is. Samenwerking met externe partijen staat hoog in het vaandel. Samenwerking draagt immers bij aan kwaliteit, effectiviteit en continuïteit. Met woningbouwcorporaties probeert het stedelijk netwerk zo goed mogelijk de woningbouwproductie te stimuleren door inzet van een 'woningbouwversneller'. Met VNO-NCW wordt gekeken naar PPS mogelijkheden rond het verbeteren van de bereikbaarheid van het stedelijk netwerk. Verder wordt door diverse externe partijen actieve inbreng geleverd in de totstandkoming van regionale programma's, regionale bedrijventerreinen en Regiopark.

Een van de accenten voor de komende periode vormt het internationale aspect. Met de regio Bremen/Oldenburg bestaan reeds diverse samenwerkingscontacten. Vanuit de samenwerkende provincies Noord-Nederland (SNN) en het stedelijk netwerk wordt deze samenwerking belangrijk geacht als schakel in de zogenoemde Noordelijke Ontwikkelingsas die zich vanaf de Noordvleugel via Groningen-Assen, Bremen en Hamburg uitstrekt richting Scandinavië en de Baltische staten.

Het rijk wordt in deze context gevraagd mee te denken over een internationale gebiedsvisie. Namens de stuurgroep Regiovisie Groningen-Assen 2030,

Marc Calon, voorzitter en gedeputeerde van de provincie Groningen.